

SÆRUTSKRIFT

Arkivsak-dok. 24/652-6
Saksbehandler Arnhild Smeland

Valggjennomføring i Åmli - eventuell endring av valgkretser og universell utforming av valglokaler

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Ungdomsrådet	25.11.2024	24/19
2 Råd for eldre og menneske med funksjonsnedsettelse	25.11.2024	24/7
3 Valstyret	02.12.2024	24/1
4 Formannskapet	02.12.2024	24/44
5 Kommunestyret	19.12.2024	24/89

Ungdomsrådet har behandlet saken i møte 25.11.2024 sak 24/19

Kommentar frå Sigve Sandhaug:

Går for kommunaldirektørens forslag, men det bør være mulighet for kompenserende tiltak med tanke på de som bor i grendene:

Tilby en dag med forhåndsstemmemottak ute i de nedlagte kretsene, for eksempel på grendebutikkene, slik at alle som ønsker det likevel kan stemme der de bor, selv om det ikke blir på selve valgdagen. Hvilke dager dette blir må annonseres bredt og i god tid. Ved en slik løsning benytter vi bare egne forhåndsstemmemottakere og trenger ikke rekruttere egne folk til dette. Det er også krav ift tilgjengelighet ved forhåndsstemmegivning, men det vil alltid være mulig å forhåndsstemme også på rådhuset, som er universelt utformet. Og i tillegg har vi de lovpålagte tilbudene som skal sikre at alle skal kunne forhåndsstemme.

Holde valglokalet på rådhuset åpent hele valgdagen, ikke stenge mellom 12.00 og 15.00 slik vi har gjort før. Slik vil tilgjengeligheten også på valgdagen øke.

Avrøysting:

Enstemmig for kommunedirektørens innstilling med kommentar fra Sigve Sandhaug.

Uttale i Ungdomsrådet

Ny valggjennomføring i Åmli blir tatt til orientering.

Gjøvdal, Nelaug og Dølemo krets legges ned og innlemmes i Kyrkjebygda krets med valglokale rådhuset.

Det bør være mulighet for kompenserende tiltak med tanke på de som bor i grendene:

Tilby en dag med forhåndsstemmemottak ute i de nedlagte kretsene, for eksempel på grendebutikkene, slik at alle som ønsker det likevel kan stemme der de bor, selv om det ikke blir på selve valgdagen. Hvilke dager dette blir må annonseres bredt og i god tid. Ved en slik løsning benytter vi bare egne forhåndsstemmemottakere og trenger ikke rekruttere egne folk til dette. Det er også krav ift tilgjengelighet ved forhåndsstemmegivning, men det vil alltid

være mulig å forhåndsstemme også på rådhuset, som er universelt utformet. Og i tillegg har vi de lovpålagte tilbudene som skal sikre at alle skal kunne forhåndsstemme.

Holde valglokalet på rådhuset åpent hele valgdagen, ikke stenge mellom 12.00 og 15.00 slik vi har gjort før. Slik vil tilgjengeligheten også på valgdagen øke.

Råd for eldre og menneske med funksjonsnedsettelse har behandlet saken i møte 25.11.2024 sak 24/7

Kommentar:

REF ønsker at det holdast fleire åpnings ettermiddag/kveld på rådhuset til førehandstemming før valet f.eks frå kl. 15.30 – 18. Dette vil sikre at fleire kan få anledning til å stemme frå utkantane og elles.

Avrøysting:

Enstemmig for kommunedirektørens innstilling med følgende kommentar:

REF ønsker at det holdast fleire åpnings ettermiddag/kveld på rådhuset til førehandstemming før valet f.eks frå kl. 15.30-18.00. Dette vil sikre at fleire kan få anledning til å stemme frå utkantane og elles.

Uttale i Råd for eldre og menneske med funksjonsnedsettelse

Gjøvdal, Nelaug og Dølemo krets legges ned og innlemmes i Kyrkjebygda krets med valglokale rådhuset.

REF ønsker at det holdast fleire åpnings ettermiddag/kveld på rådhuset til førehandstemming før valet f.eks frå kl. 15.30-18.00. Dette vil sikre at fleire kan få anledning til å stemme frå utkantane og elles.

Valstyret har behandlet saken i møte 02.12.2024 sak 24/1

Framlegg frå SP v/Bjørn Gunnar Baas:

SP ønsker å opprettholde alle 4 valgkretser. Dølemo flyttes inn i DOS, Nelaug flyttes til gymsal, Valhall oppgraderes.
Kostnad 103 000,-

Framlegg frå ordfører:

Gjøvdal, Nelaug og Dølemo krets legges ned og innlemmes i Kyrkjebygda krets med valglokale rådhuset.
Det forutsettes at kompensierende tiltak beskrevet i saksfremlegget utføres.

Avrøysting:

Ved alternativ votering ordførers forslag og forslaget fra SP, ble ordførers forslag vedtatt med 5 mot 2 stemmer (B.G. Baas og G.V. Engenes).

Tilråding i Valstyret

Gjøvdal, Nelaug og Dølemo krets legges ned og innlemmes i Kyrkjebygda krets med valglokale rådhuset.
Det forutsettes at kompensierende tiltak beskrevet i saksfremlegget utføres.

Formannskapet har behandlet saken i møte 02.12.2024 sak 24/44

Framlegg frå ordfører:

Gjøvdal, Nelaug og Dølemo krets legges ned og innlemmes i Kyrkjebygda krets med valglokale rådhuset.

Det forutsettes at kompensierende tiltak beskrevet i saksframlegget utføres.

Avrøysting:

Ved alternativ votering over framlegget frå SP og framlegget fra ordfører, ble ordfører sitt framlegg vedtatt med 5 mot 2 stemmer (B.G. Baas og G.V. Engenes)

Tilråding i Formannskapet

Gjøvdal, Nelaug og Dølemo krets legges ned og innlemmes i Kyrkjebygda krets med valglokale rådhuset.

Det forutsettes at kompensierende tiltak beskrevet i saksframlegget utføres.

Kommunestyret har behandlet saken i møte 19.12.2024 sak 24/89

Avrøysting:

Formannskapets innstilling ble vedtatt med 11 mot 6 stemmer.

For: H. F. Tangen, J. Lien, H. H. Smeland, A. M. Mølmen, N. K. Lien, T. Askland, A. B. Sandhaug, T. Tangen, B. Kateraas, S. K. Kolvereid, K. Pedersen

Mot: B. G. Baas, H. Seland, G. V. Engenes, O. K. Nylund, C. R. Olstad, S. Flåstøyl

Vedtak i Kommunestyret

Gjøvdal, Nelaug og Dølemo krets legges ned og innlemmes i Kyrkjebygda krets med valglokale rådhuset.

Det forutsettes at kompensierende tiltak beskrevet i saksframlegget utføres.

Valggjennomføring i Åmli - eventuell endring av valgkretser og universell utforming av valglokaler

Kommunedirektøren sitt framlegg

Gjøvdal, Nelaug og Dølemo krets legges ned og innlemmes i Kyrkjebygda krets med valglokale rådhuset.

Saksvedlegg

Kostnadsoverslag for UU-tiltak i valglokaler

Andre saksdokument

Skriv inn – eller skriv «Ingen»

Kort om saka

Ny valglov trådte i kraft fra 01.05.2024. Lenke til loven: [Lov om valg til Stortinget, fylkesting og kommunestyre \(valgloven\) - Lovdata](#)

I den nye loven stilles det ekstra krav til valgmyndighetene. Et viktig hensyn i den nye loven er å legge til rette for at velgerne skal kunne ha tillit til valget. Det stilles blant annet større krav til åpenhet i opptellingen av stemmesedler. Første opptelling MÅ nå foregå ute i valglokalet. Et annet sentralt hensyn har vært å sikre at alle velgere har mulighet til å stemme, uavhengig av funksjonsevne. Det å legge til rette for at alle med stemmerett skal få mulighet til å stemme er en grunnleggende forutsetning for oppfyllelsen av demokrati.

Ny valgforskrift har vært på høring og er nå vedtatt. Valgforskriften inneholder viktige bestemmelser særlig for kommunens arbeid med valg. Forslagene er hovedsakelig av praktisk/teknisk art, blant annet om bruk av elektronisk valggjennomføringssystem, krav til opptelling og krav til universell utforming av valglokaler og valgutstyr.

For administrasjonen er det kravet om opptelling i valglokalet, og kravene om universell utforming av valglokaler, som skaper utfordringer. Vi må for alvor vurdere om vi kan fortsette å ha de minste valgkretsene av hensyn til velgers anonymitet. Og dersom vurderingen blir at dette tross alt er forsvarlig, må vi tenke på hvordan vi kan tilrettelegge valglokalene i tråd med ny lov.

Merknader / vurdering

Krav ved opptelling av stemmer:

Etter ny forskrift skal første opptelling foregå i hvert valglokale dersom kretsen valglokalet tilhører har over 100 navn i manntallet. Er det under 100 navn i manntallet kan ikke kretsen telles alene.

Antall stemmeberettigede (navn i manntallet) for kretsene i Åmli ved kommunestyre- og fylkestingsvalget 2023:

- Gjøvdal: 123
- Nelaug: 182
- Dølemo: 240
- Kyrkjebygda: 869

Sannsynligvis vil det være over 100 navn i manntallet for alle kretsene også i 2025. Men utfordringen er at ikke alle stemmer på valgdagen. Stadig flere velger å forhåndsstemme, og

flere stemmer i annen krets enn der de er manntalsført. Da stemmer de i Kyrkjebygda krets, fordi det er praktisk for dem.

Dette, sammen med at ikke alle stemmer (valgdeltakelsen er ikke på 100%), gjør at det blir få avgitte stemmer i de små kretsene på valgdagen. Når nå de som sitter og tar imot stemmene i valglokalet også skal telle og partifordeler de få stemmene som er avgitt (og ved kommunestyrevalg lese håndskrevne «slengere»), gir det en utfordring ift anonymitet og kravet om frie og hemmelige valg. Dette må vi ta på alvor.

Antall stemmesedler levert i hver krets på valgdagen i 2023:

Krets	Kommunestyrevalg	Fylkestingsvalg
Gjøvdal	54	47
Nelaug	87	85
Dølemo	104	97
Kyrkjebygda	277	252

Dette er oversikt over antall stemmer avgitt på selve valgdagen, altså antall velgere som var innom valglokalet på valgdagen. Forhåndsstemmer er ikke med her, de telles for seg selv.

Tidligere har bare urnetelling foregått i kretsen (altså ikke partifordeling, kun kontrolltelling av antall stemmesedler i urne). Stemmesedlene er så levert til sentralt tellekorps på rådhuset, som har foretatt begge obligatoriske opptelling, med partifordeling. Det sentrale tellekorpset har ikke sett hvem som har vært i stemmelokalet for å avlegge stemme.

Det har også vært mulig å velge og telle alle kretsene samlet, altså ikke telle for hver krets. Den muligheten forsvinner med ny forskrift, nå skal det telles i hvert valglokale så lenge kretsen har over 100 stemmeberettigede.

Vi kan altså ikke velge at sentralt tellekorps på rådhuset kan foreta første opptelling (bare andre). Vi kan heller ikke velge å blande stemmesedlene slik at vi kan telle alle kretsene under ett.

Vi må foreta første opptelling (med partifordeling og ved kommunestyrevalg også tilleggsstemmer og «slengere» med håndskrift) ute i hvert valglokale.

Den eneste måten vi kan unngå denne anonymitetsutfordringen på er å slå sammen kretser, slik at det blir flere som avgir stemmer i kretsen på valgdagen.

Krav til universell utforming av valglokaler og utstyr i lokalene:

Kravene som er foreslått finnes i kap 8, spesielt 8-4 i [horingsnotat-ny-valgforskrift400246-2.pdf \(regjeringen.no\)](https://www.regjeringen.no/dokument/horingsnotat-ny-valgforskrift400246-2.pdf)

I Åmli er det bare rådhuset som oppfyller disse kravene, her har vi også godkjente valgavlukker. De andre valglokalene har en del utfordringer. Å løse disse utfordringene for alle de tre andre valglokalene vil medføre en del kostnader.

Samfunnsenheten har tatt en vurdering av de aktuelle lokalene, og har utarbeidet en foreløpig kostnadsoversikt for elementene det må investeres i for at lokalene skal være ihht UU-krav. Denne oversikten følger som vedlegg til saken. Se vedlegget for flere detaljer og informasjon om fordeler og ulemper ved de to typene rullestolrampe.

Etter at informasjonen ble innhentet er det blitt kjent at det allerede er kjøpt inn rullestolrampe i aluminium til Vallhall. Derfor er ikke kostnaden med rullestolrampe tatt med for Valhall i tabellen under.

Vi har p.t. to valgavlukker, disse brukes på rådhuset. De tre andre valglokalene har ikke slike valgavlukker, der brukes bare et eget rom til valgavlukke og stemmesedlene legges utover

bord, noe som ikke er ihht krav om universell utforming. Skal vi beholde de små valglokalene må vi også kjøpe valgavlukker til disse.

Kostnadene er foreløpig som følger (ekskl. mva og inkl. 10% tillegg for uforutsette kostnader):

Tiltak	Pris	Nelaug skule	Vallhall	Dølehall
Plassbygget rullestolrampe i tre	17 600	17 600		17 600
Flyttbar rullestolrampe i aluminium	82 500	82 500		82 500
Automatisk døråpner	60 556	60 556	60 556	60 556
Ny ytterdør	30 800	30 800	30 800	30 800
Stemmeavlukke (inkl mva og ikke 10%)	11 800	11 800	11 800	11 800
Totalt – m/rampe i tre		120 756		120 756
Totalt – m/rampe i aluminium		185 656	103 156*	185 656

* Alurampe allerede på plass.

For Dølemo er det et alternativ å bytte valglokalet til Dølemo oppvekstsenter for å slippe å ta kostnad med oppgradering av Dølehall. På Nelaug og i Gjøvdal er det ingen alternative lokaler som allerede er ihht kravene.

Ressursbruk

Valgarbeid er krevende. Det er strenge krav til hvordan alt skal gjennomføres, og mange sikkerhetstiltak som gjør det ekstra tidkrevende. Selv om valgstyret er formelt ansvarlige, er det administrasjonen som gjør jobben. Det er to personer som jobber med valg, ved siden av daglige oppgaver. De har ansvar for å vedlikeholde og tilegne oss kompetanse (delta på kurs), foreta alle forberedelser (inkl grunnlagsdata i valgsystemet), lære opp alle andre som skal bidra, gjennomføre tidligstemmegivning, forhåndsstemmegivning og de lovpålagte tilbudene vi må gi (se punktet under) og forberedelse/gjennomføringen av selve valgdagen.

Det rekrutteres noen flere ansatte til forhåndsstemmemottakere og til tellekorps på selve valgdagen, men de har ikke ansvar ut over dette.

Det krever mye tid å pakke og ordne stemmesedler og annet materiell, samt sette opp teknisk utstyr til fire valglokaler.

Det må også rekrutteres folk til å jobbe i valglokalene, og de må læres opp. Det må være fem personer for hvert valglokale (tre faste og to vara), med fire valglokaler vil det si 20 personer. Med ny valglov vil de ansvarlige i valglokalene få større ansvar og flere oppgaver, noe som fører til at vi må gi dem enda grundigere opplæring, og være brukerstøtte på selve valgdagen, om de trenger det.

I saken blir ikke eksakte kostnader ift ressursbruk estimert, da det er nesten umulig å tallfeste.

Ved alle valg har vi følgende lovpålagte tilbud i tillegg til valgdagen(-e):

- Mulighet til å tidligstemme fra 1. juli til 9. august, for de som ikke har anledning til å forhåndsstemme eller stemme på valgdagen.
- Alle kan forhåndsstemme på rådhuset i ordinær åpningstid, fra 10. august til fredagen før valgdagen. De siste valgene har vi også hatt langåpent noen dager.
- En dag med forhåndsstemming på ÅPOS. Dato og tidsrom blir annonsert og kunngjort på ÅPOS.
- Anledning for ambulerende forhåndsstemmemottak etter søknad (at vi kommer hjem til velger som trenger det av helsemessige årsaker). Dette blir også annonsert.

Vurdering og ønske:

Vi håper tiden nå er moden for å vurdere antall valglokaler/valgkretser. Administrasjonen har ønsket dette lenge, både av hensyn ressursbruk, men også av hensyn til anonymitet som nå forsterkes ytterligere, men det har ikke vært politisk vilje til å gjøre noe med kretsene. Nå er det kommet nye momenter som fører til at dette nå må vurderes ordentlig.

Vi ønsker å skissere fire alternativer, der vi vurderer alternativ 3 og 4 som de eneste reelle valgene. Alternativ 1 og 2 (både a og b) mener vi ikke er forsvarlig å velge, fordi hensynet til velgers anonymitet bør veie tungt. Alternativ 3 kan gå enda, men også Dølemo har få stemmeberettigede, så det kan fort bli problematisk i fremtiden om enda flere velger å forhåndsstemme eller stemme i annen krets.

Kommunedirektøren vil derfor anbefale å velge alternativ 4.

Våre vurderinger i denne saken gjelder kun i forhold til valgavvikling. Det kan hende det er hensiktsmessig å oppgradere Vallhall, Nelaug skule og Dølehall uansett, med tanke på annen bruk enn valg. Men det må i så fall komme som eget initiativ fra Samfunn, som har ansvar for kommunale bygninger.

Alternativ 1

Fortsette som i dag med fire valgkretser og uten oppgradering av valglokaler. Eventuelt vurdere å endre valglokale for Dølemo krets til Dølemo oppvekstsenter.

Løser ikke problematikk med anonymitet.

Løser ikke problematikk med universell utforming (annet enn for DOS om vi flytter valglokalet hit). Vi bør kjøpe inn valgavlukker uansett, kr 11 800,- pr stk. Kostnad totalt kr 35 400,-.

Innebærer større ressursbruk pga mer ansvar og flere oppgaver til de ansvarlige i valglokalet. Samt krevende med ev brukerstøtte på selve valgdagen.

Alternativ 2a

Fortsette som i dag med fire valgkretser. Oppgradere valglokaler i Gjøvdal og på Nelaug så de tilfredsstillt krav til universell utforming. Valglokale for Dølemo krets endres til Dølemo oppvekstsenter.

Løser ikke problematikk med anonymitet.

Vallhall og Nelaug skule må oppgraderes ihht UU-krav (med plassbygget trerampe), kostnad Nelaug skule kr 120 756,- og Vallhall kr 103 156,-, totalt kr 223 912,- (ekskl. mva og 10% tillegg for uforutsette kostnader).

Innebærer større ressursbruk pga mer ansvar og flere oppgaver til de ansvarlige i valglokalet. Samt krevende med ev brukerstøtte på selve valgdagen.

Alternativ 2b

Fortsette som i dag med fire valgkretser. Oppgradere valglokaler i Gjøvdal og på Nelaug så de tilfredsstillt krav til universell utforming. Valglokale for Dølemo krets endres til Dølemo oppvekstsenter.

Løser ikke problematikk med anonymitet.

Vallhall og Nelaug skule må oppgraderes ihht UU-krav (med flyttbar aluminiumsrampe), kostnad Nelaug skule kr 185 656,- og Vallhall kr 103 156,-, totalt kr 288 812,- (ekskl. mva og 10% tillegg for uforutsette kostnader).

Innebærer større ressursbruk pga mer ansvar og flere oppgaver til de ansvarlige i valglokalet. Samt krevende med ev brukerstøtte på selve valgdagen.

Alternativ 3

Legge ned Gjøvdal og Nelaug krets og innlemme disse i Kyrkjebygda krets med valglokale rådhuset. Beholde Dølemo krets, men endre valglokale til Dølemo oppvekstsenter.

Løser problematikk med anonymitet fordi Kyrkjebygda er stor nok, og Dølemo krets foreløpig har høyt nok antall stemmeberettigede.

Sikrer at vi bruker valglokaler som er ihht lovverk om universell utforming, uten å måtte gjøre bygningsmessige oppgraderinger. Kostnad kr 11 800,- for valgavlukke til Dølemo oppvekstsenter.

Innebærer litt mer ressursbruk pga mer ansvar og flere oppgaver til de ansvarlige i valglokalet. Samt litt krevende med ev brukerstøtte på selve valgdagen.

Alternativ 4

Legge ned Gjøvdal, Nelaug og Dølemo krets og innlemme disse i Kyrkjebygda krets med valglokale rådhuset.

Løser problematikk med anonymitet.

Sikrer at vi bruker valglokaler ihht lovverk ift universell utforming, uten å måtte gjøre bygningsmessige oppgraderinger. Kostnad kr 0,-.

Fører til mindre administrasjon enn tidligere, da vi slipper mye rekruttering, forberedelser, materielltransport og egne opptellinger ute i flere valglokaler. Det er bare ansvarlige i ett valglokale som må ha mer opplæring da de får større ansvar og flere oppgaver ihht ny lov. Og det vil være atskillig lettere med ev. brukerstøtte på selve valgdagen når alt foregår på rådhuset.

Forslag til kompensierende tiltak som kan gjennomføres ved valg av alternativ 3 eller 4:

- Tilby en dag med forhåndsstemmemottak ute i de nedlagte kretsene, for eksempel på grendebutikkene, slik at alle som ønsker det likevel kan stemme der de bor, selv om det ikke blir på selve valgdagen. Hvilke dager dette blir må annonseres bredt og i god tid.
Ved en slik løsning benytter vi bare egne forhåndsstemmemottakere og trenger ikke rekruttere egne folk til dette. Det er også krav ift tilgjengelighet ved forhåndsstemmegivning, men det vil alltid være mulig å forhåndsstemme også på rådhuset, som er universelt utformet. Og i tillegg har vi de lovpålagte tilbudene som skal sikre at alle skal kunne forhåndsstemme.
- Holde valglokalet på rådhuset åpent hele valgdagen, ikke stenge mellom 12.00 og 15.00 slik vi har gjort før. Slik vil tilgjengeligheten også på valgdagen øke.

20.desember 2024